

Türkiye Edebiyat Mecmuası Üzerine Bir İnceleme*

Geliş Tarihi:18.09.2014
Kabul Tarihi:20.11.2015

Çakır ZENGİN**

Öz

Bu çalışmada, *Türkiye Edebiyat Mecmuası* tanıtılarak mecmuada yayınlanmış metinlerin incelenmesi sonucu çıkarımlarda bulunulmuştur. Ayrıca derginin şekil özellikleri, yayın politikası, yazar kadrosu ve edebi faaliyetleri üzerinde durulmuştur. *Türkiye Edebiyat Mecmuası*, Rumî 1 Eylül 1339'dan 22 Nisan 1341 (Miladî 1923-1925)'e kadar faaliyet göstermiş ilmi, edebî, içtimaî, resimli bir mecmuadır. Mecmua, Cumhuriyetin ilânından bir ay önce neşredilmeye başlanmıştır. Dergi, ilk yıl yedi sayı yayınlanmış, ikinci yıl ise sadece bir sayı çıkarılmıştır. Derginin Cumhuriyet ideolojisi yanlısı bir yayın yaptığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dergi, Türkiye Edebiyat Mecmuası, Cumhuriyet

The Study An On Türkiye Edebiyat Mecmuası

Abstract

This study about the magazines of Türkiye Edebiyat. Firstly, articles were examined. The results of this examination of the texts were made inferences. On the other hand focused on magazine's shape features, editorial policy, staff of writers and literary activities. Magazine of Türkiye Edebiyat issued from 1 September 1339 to 22 April 1341. (In Gregorian calendar 1923-1925) The magazin dealt with science, literature, social, pictures. It's life of broadcast started a month before the republic. The magazine issued seven copy in first year, but it issued only one copy in the second year. Magazines of Türkiye Edebiyat, made pro broadcast about the republican ideology.

Keywords: Magazine, Magazine of Türkiye Edebiyat, Republican

* Bu çalışma, Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde hazırlanan Çakır Zengin, "Türkiye Edebiyat Mecmuası (inceleme)" Giresun Üniversitesi FEF, TDE, 2014, adlı Bitirme Çalışması'ndan yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi.

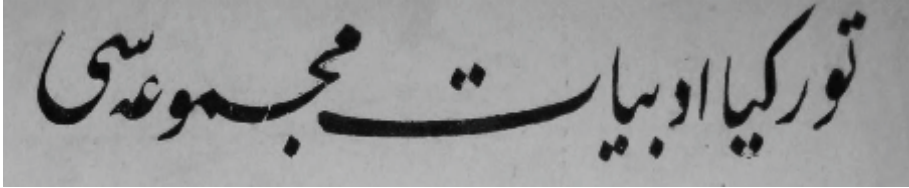
Giriş

Mecmualar edebi, ilmi, içtimaî ve siyasî tarihimiz açısından büyük öneme sahiptir. Mecmualar bizim sadece edebî yazın hayatımıza ışık tutmaz; aynı zamanda insanı içine alan her türlü vakaya da ışık tutmaktadır.

Sürelî yayınların sosyal hayatımıza katılıp gelişmesi siyasetteki ilk ihtilâl olan Tanzimat ile gerçekleşmiştir. Tanzimat'ın akabinde I. ve II. Meşrutiyet'in ilânı, sürelî yayınların artması ve gelişmesine olanak sağlamıştır. Tanzimat ile başlayan batılılaşma ile birlikte fikir ve basın özgürlüğü Türk sürelî yayın tarihi için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Mecmualar artık sadece bir edebiyat ve fen aracı değil, fikir ve ilim taşıyıcısı olma vazifesi üstlenmiştir.

Türkiye Edebiyat Mecmuası da yeni şekillenmekte olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin siyasî, içtimaî ve edebî politikalarının tanıtım ve sözcülüğünü yapmıştır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nın Genel Özellikleri

Türkiye Edebiyat Mecmuası Atatürk önderliğinde kazanılan milli mücadelenin ardından 1923'te çıkarılan ilmî, edebî, içtimaî, resimli bir mecmuadır. 1923 Eylül ayında ilk sayısını çıkaran mecmuanın içinde edebi metinlerle birlikte ilmi ve tarihi birçok metin mevcuttur.

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nın amacı, Türkiye'nin folklor edebiyatını oluşturmak, Türk tiyatrosunu geliştirmek, tarihimizde yaşamış değerli kişiler ve sanatçıları yaşatmak, ilmî ve sosyal anlamda okuyucuyu bilgilendirmek, Atatürk'e duyulan şükranları atfetmek, harpten ve zaferden bahsetmektir. Bununla birlikte yeni şekillenmekte olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin siyasî ve sosyal temellerine hizmet eden mecmua, halka yeni devletin inkılâplarını da tanıtmıştır. Dergi son sayılarına doğru daha çok Avrupa tiyatrosu ve operasını tanıtmaya yoğunlaşmıştır. Mecmuada eseri yayınlanan sanatçılar Türkiye'nin önde gelen fikir ve sanat insanlarıdır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nın nüshalarının İstanbul Belediye Kütüphanesi'nde 1. 2. ve 3. sayıları; Erzurum Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'nde 1. ve 6. sayıları arasındaki nüshaları bulunmaktadır. İzmir Milli Kütüphane'de yalnızca birinci yılın 2. 3. ve 4. sayıları mevcuttur. Mecmuanın Sinop Halk Kütüphanesi'nde bulunan sayılarıysa birinci yıl, 1. 2.

ve 3. sayılarıdır. Milli Kütüphane'de birinci yıl sayılarının tamamı vardır. Mecmuanın bütün sayıları yalnızca Hakkı Tarık Us kütüphanesinde bulunmaktadır.

“On beş günde bir neşrolunur; ilim ve edebiyata hadim musavver mecmua” (İstanbul,1923-25) Toplam 8 sayı çıktı. Mesul Müdürü: Dava vekili Orhan Mithat, ilk çıkışında 7 sayı yayımlanır. İkinci çıkışında yeniden 1. sayıdan başlar. Bu defa müdür Hüsamettin Sacit'tir. Böylece 1 nüsha daha çıkan dergi kapanır. Tiyatroya ağırlık veren Mecmua Darülbedayi'de oynanan piyeslerin tefrikasını verir. Yusuf Ziya'nın manzum tiyatro eseri burada yayımlanır(Msl. Eski Nişanlı). Fuat Köprülü'nün “Üçüncü Selim ve Şeyh Galip” adındaki incelemesi birinci sayıda çıkar. Halid Ziya'nın dilde yenilik hakkındaki görüşleri neşredilir.(Msl. Lisanda Tahavvül) dergide adı görülen yazarlar şunlardır: Ahmet Refik (Altınay),Fuat Köprülü, Hüsamattin Sacit, Halid Ziya (Uşaklıgil), Mehmet Rauf, Aka Gündüz, Halide Nusret (Zorlutuna), F. Celalettin (Göktulga),Celal Sahir(Erozan),ERCÜMEND EKREM (Talu), Musatafa Şekip (Tunç), Ali Canip Yöntem, Yusuf Ziya (Ortaç), Suat Derviş, Vedat Örfi, Selahattin Enis (Atabeyoğu), Selami İzzet (Sedes), Müfide Ferit (Tek)” (Dergâh,1998: 438)

Şekil Özellikleri

Mecmua seksen bir sayfa, iki sütundan oluşur. İlk zamanlar on beş günde bir yayımlanan mecmua daha sonra ayda bir neşrolmuştur. *Türkiye Edebiyat Mecmuası* fotoğraf yönünden çok zengindir. Mecmuanın ilk sayısının ön kapağında Mustafa Kemal Atatürk'ün “Gazi Müşir Mustafa Kemal Paşa” adıyla fotoğrafı mevcuttur.

Mecmuada o dönemlerin önemli yabancı operet, artist ve aktrislerinin fotoğrafları da bulunmaktadır. Dergide bulunan fotoğrafların büyük çoğunluğu kadın sanatçılara aittir. Bunun sebebi yayın politikasından da anlaşılacağı üzere “kadının sanatta ve ilimde de yeri olduğunu, bunlarla da uğraşabileceğini gösterebilmek” tir.

Mecmuada yazar, şair, operet ve artistlerin fotoğraflarının yanında yayımlanan yazının içeriğine göre de fotoğraf ve çizimler eklenmiştir. Mecmuada o dönemin önemli isimlerine ait romanların tavsiye yazıları her sayının sonunda genellikle bulunmaktadır. Mecmuanın son kısmında bulunan reklâm yazıları ve adresler genellikle Fransızca yazılmıştır. Mecmuanın ismi her sayıda bir ön kapak fotoğrafının üzerinde rika yazı şekliyle yazılmıştır. Her sayıda arka kapak fotoğrafı bulunmamaktadır.

Mecmuanın ikinci yıl müdürlüğünü de üstlenen Hüsamettin Sacit en fazla eseri yayımlanan kişidir. Ondan sonra en fazla eseri yayımlanan Halide Nusret'tir. Mecmuanın son sayfasında -bazı sayılar hariç- mecmuanın yazarları ve yazarların eserleri listelenmiştir.

Yayın Politikası

Ayda bir neşrolan mecmua edebi faaliyetlerinin yanı sıra halka yeni devletin politikalarını, amaçlarını da anlatmaya çalışmıştır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nda yayınlanan yazılardan hareketle mecmuanın yayın politikası hakkında bazı çıkarımlarda bulunduk. Mecmuanın ilk sayısının ön kapağında Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafı ile dergi zaten kendini tanıtır. Dergi özellikle Atatürk politikalarını, ilke ve inkılâplarını tanıtmaya özen göstermiştir: Saltanatın ve halifeliğin kaldırılması, Ankara'nın neden başkent olması gerektiği, kılık kıyafette yenilik... gibi yeni devletin birçok inkılâp ve politikası mecmua sayesinde halka tanıtılmıştır. Bunun yanında halka doğru yönelme, milli folklor oluşturma çalışmaları da bu mecmuada dikkat çeken bir diğer çalışmadır.

Mecmuanın önemli yayın faaliyetlerinden bir diğeri de “tiyatro” dur. Mecmuada Darülbeyde'de oynanan piyesler tefrika edilir ve dünyanın önemli tiyatro, operet, dans sanatçıları mecmuada fotoğrafları neşredilerek tanıtılır. Türk tiyatrosunun önemli ismi Bedia Muvahhit de mecmuanın değerlilerindedir. Halide Nusret ve Müfide Ferit'in eserlerini de yayınlayan mecmua bu muharrirelerinin fotoğraflarını da neşrederek onları tanıtır. Bu noktalara dikkat etmemizin nedeni mecmuanın “kadına” verdiği değerdir. Kadın, artık saklı harem dairesinden çıkarak mecmualarda yazı yazan, tiyatro oynayan, düşünen ve bunu anlatabilen sosyal bir varlık halini almıştır. Mecmuada en fazla yazısı yayınlanan Hüsamettin Sacit'in yedinci sayıda bulunan “*Türk Kadınlığının İtilası*” adlı yazısında şöyle der: “*İtikadımca memleketimizin türküsü kadınlarımızın tekâmül ve tealisi ile kabildir. Bu hakikate binaen Cumhuriyet kanunları asil Türk kadınının asırlardan beri gasbedilmiş haklarını iade etmelidir. Türk kadını vatanperverliği, namus-ı hamiyet ve fedakârlığı ile bütün kıymetlerini ispat etmiştir.*” (Hüsamettin Sacit, 1340: 1) Mecmuanın göze çarpan politikalarından biri de Türk kadınının sosyal hayattaki yerini göstermek. Sosyal hayatta silik kalan kadının devletin her türlü kademesinde memur olma kabiliyetine sahip olduğuna inandırmaktır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası kadına değer veren, Atatürk ve onun silah arkadaşlarına ehemmiyet veren bir mecmuadır. Yayınlanan yazılardan hareketle mecmuanın yoğunlaştığı noktalar: Türk kadını, kadının tiyatrodaki yeri, Atatürk ilke ve inkılâpları, harp ve zafer, Ankara'nın başkent olması, Anadolu insanı ve milli folklor...

Folklor çalışmalarına teşvik etmeye çalışan mecmuada örneğin Selim Sırrı'nın derlediği “*Sarı Zeybek Türküsü*” yayınlanmıştır. Bunun yanında Celal Sahir'in kaleme aldığı bir “*Türkü*” daha mecmuada yayınlanmıştır:

“*Türkü*

*Sesinde bülbülün billur ahengi
Başında gecenin siyah çelengi,
Yüzünde seherin gülpenbe rengi...
Tabiat hüsnünü sende seyrededer.
Yaradan gönlüne vermesin keder.
Solmasın yüzünün sevimli gülü,
Susmasın sesinin nazlı bülbülü,
Rüzgâr incitmesin siyah kâkülü...
Tabiat hüsnünü sende seyrededer.
Yaradan gönlüne vermesin keder.”*(Celal Sahir, 1339: 1)

Anadolu'ya ve Anadolu insanına önem veren mecmuada Bedii Anadolu adlı metinde de İsmail Hakkı şöyle demektedir: “*Anadolu baştanbaşa bir harabedir!*” diyenlere inanmayınız; zirâ taş ve kalemle işlenmiş yerleri çoktur...” (İsmail Hakkı, 1339:2) Bu söz ile Anadolu'nun İstanbul'dan görüldüğü gibi olmadığını, Anadolu'nun içinde yatan bedii unsurları olduğunu belirtir. Aynı yazıda bu bediiyatın işlenmesi ve gün yüzüne çıkarılması gerektiği de vurgulanır: “*Hülâsa; “Bedii Anadolu” meçhul, malûm olan kısımlarının da ilmi nâ-tamam! Şu halde bu Anadolu'ya yeni baştan keşfedercesine aramak bulmak lazım... Bunun için de evvelâ Anadolu'nun bedii unsurlarını tespit etmeliyiz: Bu unsurların başlıcası: Dinî ve lâ-dinî kısımlar ile Türk hatları, Türk eşya-yı tezyiniyesi, Türk eşyası, Türk Edebiyatı, Türk musikisi, Türk raksları, Türk ayinleri... dir.”* (İsmail Hakkı, 1339:3) İsmail Hakkı Anadolu'yu tanımak ve tanıtmak için bir nevi çağrı yapar. Anadolu halkı Türk kültür ve benliğini asırlar boyunca taşıdığı halde Osmanlı için Anadolu taşra idi; fakat artık Anadolu, Türkiye Cumhuriyeti'nin ana toprağıdır. Ankara da Türkiye topraklarının, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentidir.

Türkiye Edebiyat Mecmuası genel politikası, Türkiye Cumhuriyeti'nin her yönden geliştirmeye yöneliktir. Mecmua ilmî, edebi, içtimaî metinleriyle yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli bir yayın organı olmuştur.

Yazar Kadrosu

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nda Fuat Köprülü, Halide Nusret, Aka Gündüz gibi Türkiye'nin önde gelen yazar ve şairleri edebi ürünler vermiştir. Dergide toplam otuz yazarın yazısı yayınlanmıştır.

Derginin müdürlüğünü de yapan Hüsamettin Sacit bazen H.S. ve H.Sacit imzalarıyla da metinlerini yayınlamıştır. Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden biri olan Hüseyin Nihal ise bazen Nihal imzasını kullanmıştır.

Dergide Ahmet Emin'in sosyal konulu sadece bir yazısı mevcuttur. Ahmet Refik'in İki sohbeti yayınlanmıştır. Aka Gündüz'ün Akşamseddin'i anlattığı biyografik yazısı derginin ilk sayısında yayınlanmıştır. Ali Canip'in

Değirmen adında bir şiiri ile şair Leyla Hanım'ı anlattığı biyografik yazısı mevcuttur. Celâl Sahir'in beş tane şiiri yayınlanmıştır. Emine Seniha, Ercüment Ekrem ve F. Celaleddin'in birer tane hikâye metni mevcuttur. Hüseyin Nihal'in iki şiiri ve Hakkı Naşir'in bir tane şiiri, Hüsamettin Sacit'in on üç tane yazısı yayımlanmıştır. Halid Fahri'nin iki şiir ve bir sohbet metni vardır. Halid Ziya'nın bir tane dil ile ilgili yazısı mevcuttur. Halide Nusret'in altı şiiri, altı hikâyesi vardır. Hüsamettin Sacit'in iki hikâyesi, iki şiiri, beş tane sohbeti, bir tane tefrika romanı ve İstiklâl harbi ve zaferini anlattığı iki tane yazısı mevcuttur. İsmail Hakkı'nın Anadolu'yu, Atatürk inkılaplarını ve sanatla ilgili üç tane musahebesi yayınlanmıştır. Köprülü'nün üçüncü Selim ve döneminde yaşayan Galata Mevlevîhane'si şeyhi Şeyh Galib'i anlattığı bir yazısı yayınlanmıştır. Mehmet Rauf'un bir tane edebi hatırası yayınlanmıştır. Mehmet Emin'in Bizans'ı anlattığı bir yazısı mevcuttur. Mustafa Şekip'in Halkçılıkla ilgili bir yazısı vardır. Müfide Ferid'in ve Nasuhi İsmet'in birer tane hikâyesi yayınlanmıştır. Mecmuanın birinci yıl müdürlüğünü de yapan Orhan Mithat'ın Atatürk'e yazdığı bir yazısı ile iktisâdi inkılaplar için açıklayıcı bir yazısı mevcuttur. Ratıp Tahir'in mizahî bir yazısı, Selahattin Enis'in bir hikâye, bir anı ve bir tane de musahebesi mevcuttur. Selami İzzet'in üç tane hikâyesi yayınlanmıştır. Türk Halkiyatı'nın gelişmesine büyük katkıları olan Selim Sırrı'nın da bir tane halk ilmine dair yazısı mevcuttur. Suat Derviş'in aynı adla iki tane hikâyesi yayınlanmıştır. Bu hikâyelerin mabad oldukları hakkında bir belirtme yapılmamıştır. Şeref Nazım'ın bir şiiri, Vedat Örfi'nin bir tane hikâyesi yayınlanmıştır. Yusuf Ziya'nın bir şiiri, Sadabad ve Çırağan'ı anlatan bir sohbeti yayınlanmıştır.

Bunların yanında dergide 37 tane fotoğraf vardır. Bu Fotoğrafların 33 tanesi şahıslara ait dört tanesi mekân fotoğrafı, beş tane de çizilmiş resim vardır.

Edebî Faaliyetler

Şiirler

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nın sekiz sayılı kısa ömründe toplam 20 tane şiir yayınlanmıştır. Mecmuada en fazla şiir Halide Nusret'e aittir: Altı şiiri yayınlanmıştır ve ikinci olarak da beş şiiri yayınlanan Celâl Sahir gelmektedir. Bunun yanında Türk Edebiyatı'nın önemli şairlerinden Halit Fahri ve Hüseyin Nihal'in de mecmuada şiirleri yayınlanmıştır.

Mecmuada yayınlanmış şiirlerin temaları genellikle aşk, ayrılık, özlemdir. Mecmuada türkü ve anneye yazılmış birer şiir de mevcuttur: Yani az da olsa farklı temalarda şiirler de bulunmaktadır.

Mecmuanın şairleri: H. Nihal, Halide Nusret, Halit Fahri, Hakkı Naşir, Yusuf Ziya, Hüsamettin Sacit, Celal Sahir, Ali Canip, Şeref Nazım'dır.

Hikâyeler

Mecmuada toplam 20 hikâye neşrolmuştur. Bu hikâyelerin konuları aşk,

batıl düşünceler ve genellikle kadındır. Mecmuada Halide Nusret ve Müfide Ferit'in yazmış olduğu hikâyelerin konusu kadınların sosyal hayattaki sıkıntı ve ızdıraplarıdır. Mecmuanın birinci yıl üçüncü sayısında Müfide Ferit'in "Mebruke" adlı hikâyesinde Arap bir dadının yaşadıklarını ırk, renk ve cinsiyet bağlamlarında, sosyo-psikolojik çözümlenmeleriyle realist bir şekilde tahkiye etmiştir. Hikâye'nin baş kahramanı Mebruke'nin siyahî ve hizmetçi olması bazı haksızlıklara uğramasına sebep olunca Allah'a şöyle yakarır: "Allah'ım sana ne söyleyeyim?...Neden herkesi bir halk etmedin? Niçin kimi beyaz olur kimi siyah? Kimi güzel kimi çirkin? Kimi hanım kimi hizmetçi? Kimi satılır, kimi satın alır?.." (Müfide Ferit, 1339: 4) Burada Müfide Ferit hem ırk eşitliği hem de kişi eşitliğine değinmiştir.

Mecmuada hikâyesi yayınlanan yazarlar şunlardır: F.Celaledin, Ercüment Ekrem, Emine Seniha, Suad Derviş, Müfide Ferid, Selami İzzet, Hüsametdin Sacit, Vedat Örfi, Nasuhi İsmet, Selahaddin Enis'tir.

Tiyatro ve Roman Tefrikaları

Türkiye Edebiyat Mecmuası'nın tiyatro ve romana verdiği önem, sayfalarca yayınlanan roman ve özellikle tiyatro tefrikalarından anlaşılmaktadır. Mecmuanın yazın hayatının kısa sürmesi bu tefrikaların yarıda kalmasına sebep olmuştur.

Mecmuadaki roman tefrikaları Hüsametdin Sacit'e aittir. Tefrika ikinci sayıda "Hacı Efendinin Kızları" adıyla, üçüncü sayıda "Güzeller" adıyla yayınlanmıştır. Fakat diğer sayılarda H. Sacit'in tefrikası devam etmemiştir.

Mecmuanın tiyatroya verdiği önem 1923 tarihine göre hayli fazladır. Tiyatroyu edebiyatta ve sosyo-kültürel hayatta yerleşik hale getirmek için mecmuanın uğraşı dikkat çekicidir. Bu uğraşı da üstlenen kişi Türk Tiyatrosunun kurucularından, Darülbedayi muharriri Bedia Muvahhit'tir. Mecmuada yayınlanan tiyatro metinleri "İstanbul Havası" adıyla tefrika edilmiştir fakat bu metinler imzasızdır. Mecmuadaki tiyatrolar 5. , 6. , ve 7. sayılarda yayınlanmıştır.

Sohbetler

Mecmuada 15 tane sohbet metni mevcuttur. Sohbetlerin konuları genellikle ilmî, siyasî, kültürel, edebî, içtimaî konulardadır. Özellikle kadına sosyal bir kimlik kazandırmak amacıyla yazılmış metinlerdir.

Sohbet metinleri bulunan yazarlar: Hüsametdin Sacit, Halit Fahri, İsmail Hakkı, Orhan Mithat, Yusuf Ziya, Ahmet Refik, Halit Ziya Uşaklıgil'dir. Bu yazarlardan da en çok sohbet metnini Hüsametdin Sacit yazmıştır: Beş tane sohbeti neşrolmuştur.

Fotoğraflar

Mecmua fotoğraf yönüyle zengindir. *Türkiye Edebiyat Mecmuası'nda* derginin yazarlarının, şairlerinin, yerli ve yabancı tiyatro oyuncularının

fotoğrafları neşredilmiştir. Mecmuada 37 tane fotoğraf mevcuttur. Bu fotoğrafların da 33 tanesi şahsa aittir. Geriye kalan 4'ü de mekân fotoğrafıdır. Mecmuada 5 tane de çizim resim mevcuttur.

Mektuplar

Mektup türü, tarihi bir vesika görevi gördüğü için edebiyat tarihçiliğinde önemli bir işleve sahiptir. *Türkiye Edebiyat Mecmuası*nda 2 tane mektup yayınlanmıştır. Bu mektuplardan biri Hüsamettin Sacit'in Atatürk'e "*Harp ve Zafer*" adıyla yazdığı mektuptur. Orhan Mithat'ın da yine Atatürk'e bir tane şükran mektubu mecmuada mevcuttur.

Konularına Göre Tasnifler Edebî ve Tarihî Metinler

Mecmuada edebiyatla, tarihle; edebî ve tarihî kişiliklerle ilgili pek çok yazı neşredilmiştir. Bu yazılar farklı türlerle okuyucuya sunulmuştur. Kimi sohbet metni olarak karşımıza çıkar kimi de deneme, kimi de makale olarak. Toplam edebî ve tarihî yazı sayısı 10 tanedir. Edebî ve tarihî yazıları yayınlanan yazarlar: Ahmet Refik, Mehmet Emin, Yusuf Ziya, Halit Ziya(Uşşak zade), Mehmet Rauf'tur.

Atatürk ve Mütareke ile İlgili Metinler

Türkiye Edebiyat Mecmuası Atatürk'e ve onun Türkiye Cumhuriyeti'ni kurma yolundaki çabalarına şahittir ve bu yolda onun yanında olan bir mecmuadır. Mecmuanın Atatürk'e duyduğu derin sevgiyi ilk sayısındaki fotoğrafıyla görürüz. Mecmuada Atatürk ve Milli Mücadele ile ilgili dört tane yazı mevcuttur. Bunların ikisi belirttiğimiz üzere şükran mektuplarıdır. Diğerleri de Hüsamettin Sacit'in "*Harp ve Zafer*" başlığıyla yayınladığı yazın dizisidir.

Ankara'nın Başkent Oluşu, Anadolu ve Halkiyat ile İlgili Metinler

Türkiye Edebiyat Mecmuası Anadolu bir mecmuadır. Bütün milli değerlere saygı duymuş ve bu yolda yazılar neşretmiştir. Halkiyat çalışmaları mecmuada yayınlanmıştır. İsmail Hakkı, Selim Sırrı, ve Mustafa Şekip'in bu konularda birer tane yazıları mecmuada yayınlanmıştır. "*Halkçılık istiklâlden istihsâle giden bir cemiyetin temayülüdür. Bu sebepten hakikati halkçı enmuzeci istiklâlini istihsâlde¹ arayan ve cehdi seven kimsedir.*"(Mustafa Şekip, 1339: 2)

Ankara bildiğimiz üzere resmi olarak 13 Ekim 1923'te başkent kabul edilmişti. Mecmuanın yayın hayatına başlayışı da tam bu sıralardır. Ankara'nın coğrafi ve jeopolitik önemini anlatmak için mecmua 2. ve 3. sayılarında ilmi metinler yayınlamıştır.

¹ Buradaki istihsâlen umumî manâda alınmıştır. Maddî ve fikrî bütün istihsâllere şamildir.(Mecmuanın dipnotudur.)

Sonuç

Mecmuaların sosyo-kültürel hayatımızdaki yeri ve önemi büyüktür. Bu mecmualar araştırılabildiği ve Latin harflerine aktarılabildiği ölçüde edebiyata katkı sağlar. Bu sebeple mecmuaları günümüzle buluşturmak yapılacak en önemli çalışmalardandır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası Türkiye Cumhuriyeti Tarihinin en zor dönemlerine şahitlik etmiş bir dergidir. Sekiz sayılık kısa yayın hayatında Türk Edebiyatı'nın önemli şair, yazar ve fikir adamlarının düşüncelerine ev sahipliği yapmıştır. Dergide yayınlanan hikâye, şiir ve roman tefrikası gibi edebi yazılarla birlikte yayınlanan makale ve sohbet metinleri de içerikleri hasebiyle büyük öneme sahiptir.

Bu mecmua, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin kuruluşuna tanıklık etmiş ve yapılan ıslah ve düzenlemelerden halkı haberdar etmiştir. Atatürk'ün milletin refahı ve istikbali için hazırladığı ilke ve inkılâpları halka doğru aktarmak, *Türkiye Edebiyat Mecmuası*'nın gerçekleştirdiği önemli faaliyetlerdendir.

Türkiye Edebiyat Mecmuası, Türk tiyatrosunun oluşum ve gelişimine büyük katkı sağlamıştır, tiyatrodaki kadına sahne ve rol verilmiştir. Kadının toplumda çalışabilir, düşünebilir, fikirlerini tatbik edebilir bir varlık olduğunu benimsetmeye çalışmıştır. Mecmua yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin siyasî, ekonomik ve kültürel hayatı için çalışmış hep bu yönde yazılar yayınlamıştır.

Türkiye Edebiyat Mecmuası Birinci Sayı Ön Kapak Fotoğrafi

Kaynaklar

- Celâl Sahir: “*Türkü*” (Şiir), **Türkiye Edebiyat Mecmuası**, Yıl:1, Sayı:1, (1 Eylül 1339), s. 11.
- DUMAN, Hasan (2000), Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828- 1928) Enformasyon Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara.
- Hüsameddin Sacit: “*Türk Kadınlığının İtilâsı*” (Sohbet), **Türkiye Edebiyat Mecmuası**, Yıl. 1, S. 7, (15 Temmuz 1340), s. 1.
- İsmail Hakkı: “*Bedii Anadolu*” (Sohbet) **Türkiye Edebiyat Mecmuası**, Yıl. 1, S. 2, (27 Teşrin-i Evvel 1339), s. 2-3.
- Mustafa Şekip: “*Halk Adamı*” (sohbet), **Türkiye Edebiyat Mecmuası**, Y. 1, S. 2, (27 Teşrin-i Evvel 1339), s. 1-2.
- Müfide Ferit: “*Mebruke*” (Hikâye), **Türkiye Edebiyat Mecmuası**, Y. 1, S. 3, (5 Kanun-i Evvel. 1339), s. 4.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1998), Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, Cilt: 8, Dergâh, s. 438. İstanbul.
- ZENGİN, Çakır (2014) Türkiye Edebiyat Mecmuası (İnceleme), Üniversitesi FEF, TDE. Giresun.
- <http://www.dergiler.ankara.edu.tr>